

Társadalmi és betegszervezetek a népegészségügyért

Nemzetközi konferenciát tartott 2019. május 7-én, Budapesten a Betegszervezetek Magyarországi Szövetsége, a Nemzeti Betegforum, valamint az Európai Népegészségügyi Szövetség (European Public Health Alliance, EPHA), amelyen az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egészségügyért Felelős Államtitkársága, a Nemzeti Népegészségügyi Központ, a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetvédelemért Felelős Államtitkársága és az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet is részt vett.

A közel 200 fős részvétellel zajló konferencia hangsúlyozottan a népegészségüggyel foglalkozott, és az egészségügyi ellátórendszerek mellett az egészséget befolyásoló társadalmi és környezeti tényezőkre is fókuszált. A résztvevők az állami szervezetek munkatársai, a betegszervezetek vezetői és tagjai, valamint oktatási intézmények munkatársai közül kerültek ki. Ilyen magas számú szakértői csoportot megmozgató népegészségügyi fókuszú konferenciára 2013 óta nem került sor Magyarországon.

EURÓPAI HELYZETKÉP

Massay-Kosubek Zoltán, az EPHA népegészségügyi koherenciáért felelős képviselője köszöntőjében elmondta, hogy a szövetség – amely Európa vezető népegészségügyi társadalmi szervezete – 1993-ban alakult civil szervezetek, betegcsoportok és egészségügyi szakemberek részvételével. Az EPHA mára közel 90 tagszervezetből álló hálózatot épített ki azzal a céllal, hogy a kontinens lakossága számára jobb egészséget biztosítson. Az EPHA azért tartotta fontosnak megtartani a konferenciát a Betegszervezetek Magyarországi Szövetségével és a Nemzeti Betegforummal történő együttműködésben, mert Magyarország és egész Európa népegészségügyi krízishelyzettel néz szembe. Globális kihívást jelent többek között a társadalom elöregedése, az antimikrobiális rezisztencia, az elhízás és a légszennyeződés. Mivel ezekre a problémákra európai választ kell adni, fontos, hogy a népegészségügy területén koherencia jöjjön létre a nemzeti és az európai döntéshozatal között. A legfrissebb felmérések szerint az európai polgárok 70 százaléka szeretné, hogy az EU tegyen többet az egészségügyért. Nyitott kérdés azonban, hogy lesz-e egészségügyért felelős európai uniós biztos az új Európai Bizottságban, illetve ennek jeleként egyáltalán átszervezésre kerül-e az Európai Bizottság Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatósága. Az EPHA és az Európai Betegforum (European Patient Forum, EPF) által indított „Tegyük többet az egészségért Európában!”

című kampányban 17 másik szervezettel közös állásfoglalást tett közzé, amely az egészség mint európai prioritás elfogadása, illetve a kötelező európai népegészségügyi hatástanulmány előírása mellett egy átfogó, európai, a nem fertőző betegségek megelőzésére vonatkozó stratégia elfogadását tűzi ki célul. Massay-Kosubek Zoltán rámutatott, hogy Magyarország európai éllovas számos népegészségügyi döntés meghozatalában, amire jó példa az európai szinten is ismert és elismert népegészségügyi termékadó és az egységes dohánytermék-csomagolás bevezetése. Hangsúlyozta: nem véletlen, hogy a szervezők május 7-ére, az Asztma Világnapjára időzítették a konferenciát. Igen nagymértékű ugyanis a közlekedési légszennyezésből származó egészségterhelés: az EPHA legújabb felmérése szerint Magyarországon a légszennyezés okozta egészségügyi költségek évente elérik az 1591 millió eurót. Fontos kérdés, hogy milyen eszközökkel lehetne visszaszorítani a környezetszennyezéssel összefüggést mutató légzőszervi megbetegedéseket. Ha ugyanis a légszennyezettség a korábbi szinten marad, akkor Debrecen lakosságának negyedének megfelelő számú honfitársunkat fogjuk légúti betegségek következtében 2030-ig elveszíteni.

A BETEGSZERVEZETEK SZEREPE

Koltai Tünde, a Betegszervezetek Magyarországi Szövetségének (BEMOSZ) elnöke arról tájékoztatott, hogy a szövetséget 2013-ban alulról szerveződően hozta létre 12 civil betegszervezet. Ez az ernyőszervezet képes arra, hogy a kormányzati szervek partnereként egységesen képviselje a különböző betegcsoportok érdekeit és ügyeit. Hazai és nemzetközi platformok tagjaként a BEMOSZ képes a tagálami és EU-szintű kapcsolatok ápolására, és összehangoltan, együttműködve tud fellépni a méltányosság elvének, az emberi méltóságnak megfelelő humánus egészségmegőrzés és betegellátás megvalósítása érdekében. A szervezet szerepköre kiterjed a betegek érdekében is nagyon fontos szociális, munkaügyi és oktatásügyi kérdésekre, az érdekvédelemre, és az ezeken a területeken tevékenykedő kormányzati szervekkel történő kapcsolattartásra is. Szorosan együttműködik a Nemzeti Betegforummal, amely 2013 májusában alakult meg az 1997. évi CLIV. törvény, és az 50/2012 (XII.19.) EMMI miniszteri rendelet értelmében. A civil érdekképviseleti fórum koordinátora, **Dr. Pogány Gábor** rámutatott: a BEMOSZ – a minisztérium tanácsadó szervezeteként – részt vesz a népegészségügyi programok és egészségügyi tárgyú törvénytervezetek kidolgozásában, valamint a szakmai szten-derdek megalkotásában is. Hangsúlyozta: a három beteg-

szervezet együttesen sokat tud tenni annak érdekében, hogy erősödjön az egészségügy, és annak révén a magyarok egészségi állapota is. Azt remélik, hogy a konferencián való közös fellépéssel lendületet tudnak adni az új Nemzeti Egészségügyi Program megvalósulásának.

KEREKASZTAL

A konferencián zajló kerekasztal megbeszélés felvezetéséül **Dr. Müller Cecília** országos tisztifőorvos a népegészségügyről szólva annak két fontos területét, a szűrőprogramokat és a védőoltásokat emelte ki. Rámutatott, hogy a szűrővizsgálatokon még mindig nem jelennek meg kellő számban az érintett populáció tagjai, ezért a Nemzeti Népegészségügyi Központ szívesen fogad partnereket a konferencián egybegyűlt civil szervezetek sorai közül is a szűrési részvétel növelése érdekében. Bemutatta a védőoltások komplex hazai rendszerét, amely az elmúlt évek alatt számos változtatást élt meg az aktuális járványügyi helyzethez igazodva. Hangsúlyozta, hogy a védőoltások tekintetében Magyarországon biztosított az esélyegyenlőség: minden hazánkban született, illetve tartósan itt élő gyermek ingyenesen részesül a tizenegyféle kötelező védőoltásban. Nagy előrelépést jelent, hogy az oltási rendbe tizenkettedik elemként bekerült a bárányhimlő elleni vakcina, amelyet ez év szeptemberétől elsőként a 2018 augusztusában született kisdedek fognak megkapni.

A Népegészségügyi Programról szóló kerekasztal megbeszélésen **Dr. Németh Attila** főigazgató (Nyíró Gyula Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet) úgy fogalmazott, hogy a pszichiátria szakma nem a primer, hanem a terciér prevenciót prioritizálja. Szükség lenne az alapellátás, a járó- és a fekvőbeteg szakellátás, valamint a pszichiátriai és a szociális ellátás koordinálására, a betegutak racionalizálására, hogy ne essenek ki betegek az ellátórendszerből. **Prof. Dr. Andréka Péter** főigazgató (Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet) a Nemzeti Keringési Programról elmondta, hogy hatalmas csapatmunka eredményeképpen jött létre. A program öt fő eleme a prevenció, a kardiológia, a cerebrovaszkuláris ellátás, a perifériás érbetegségek, valamint a komprehenzív vaszkuláris centrumok létesítése. A szív- és érbetegségek megelőzése globális társadalmi feladat, amely a lakosság egészségértésének javítását célozza meg. A prevenció szemlélet végigvonul a programon, kezdve azzal, hogy már a gyermekek gondolkodásába be kell építeni az egészségtudatos életmódot. **Prof. Dr. Fekete Ferenc** orvos-igazgató (Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet) a Nemzeti Gyermekégeszségügyi Programról szintén a prevenciót emelte ki, melynek – mint

mondta – már a születés előtt meg kell kezdődnie. Kiemelte, hogy a megelőzés leghatékonyabb formája a védőoltás, amely a magyar egészségügy sikerprogramjaként könyvelhető el. **Dr. Ficzer Andrea**, a Magyar Kórházszövetség elnöke egyetértett az előtte szólókkal a prevenció programok jelentőségét illetően, hiszen – mint mondta – minél sikeresebb a megelőzés, annál kevesebb ember betegszik meg és kerül kórházba. Hozzátette: a szűrőprogramok tekintetében a kórházak is érintettek, hiszen például a vastagbélvizsgálás első lépcsőjében kiemelt személyek kolonoszkópiás vizsgálatát ezek az intézmények végzik el, ám ehhez a finanszírozásnak is igazodnia kell. **Dr. Müller Cecília** az alapellátás fejlesztését is megemlítette, amelyet prioritásként kezel az egészségügyi ágazatvezetés, csakúgy, mint a betegségmegelőzésre fókuszáló Egészségfejlesztési Irodák támogatását.

ÁGAZATI STRATÉGIA

Prof. Dr. Horváth Ildikó egészségügyért felelős államtitkár előadásában rámutatott, hogy minden korosztályban szükséges a betegségmegelőzés és az egészségfejlesztés. Ezt célozza meg az alapellátás szereplői számára 5,4 milliárd keretösszeggel meghirdetett „Három generációval az egészséget” című pályázat, amelynek 81 nyertese már 2019 első felében megkezdheti a szív- és érrendszeri prevenciót, a rosszindulatú daganatos betegségek szűrését és korai felismerését elősegítő tevékenységet, valamint a gyermekek körében végzett egészségfejlesztést. Mint mondta, a születéskor várható egészséges életévek számának tekintetében javuló pályára állt Magyarország, ahogy a csecsemőhalandóság mutatói is javulást mutatnak, de mindkét területen bőven van még hova fejlődni. A szűrőprogramokról szólva hangsúlyozta az országos vastagbélvizsgálási program jelentőségét, és elmondta, hogy a program megindulása óta már 76 személynél sikerült idejekorán felfedezni a daganatot. Előkészület alatt áll a kockázati csoportok körében megvalósítandó, CT alapú tüdőrákszűrés, amelynek szakmai alapjait a HUNCHEST program tapasztalatai nyomán dolgozták ki. Magyarország kormánya kiemelt prioritásként kezeli a magyar lakosság egészségét – fogalmazott **Prof. Dr. Horváth Ildikó** –, amit alátámasztanak a már megtett és a jelenleg megvalósuló intézkedések: az 1030/1994 (IV.29.) Kormányhatározat a hosszú távú egészségfejlesztési politika alapelveiről, az 1066/2001 (VII.10.) Kormányhatározat a 2001-2010. évekre szóló Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program alapelveiről, valamint az 1039/2015 (II.10.) Kormányhatározat az „Egészséges Magyarország 2014-2020” Egészségügyi Ágazati Stratégia elfogadásáról.

Boromisza Piroska